

ارزیابی مولفه های جو سازمانی و میزان تاثیر آن بر خود کنترلی دانش آموزان

زینب صابری نیک^۱، زهرا گلمکانی^۲

تاریخ پذیرش : ۹۷/۱۲/۲۰

تاریخ دریافت : ۹۷/۱۲/۰۲

چکیده

این پژوهش باهدف بررسی مؤلفه های جوسازمانی و ارزیابی میزان تأثیر آن بر خودکنترلی دانش آموزان با استفاده از چک لیست محقق ساخته در مورد ویژگی های مدرسه مطلوب در یکی از مدارس غیردولتی در ناحیه ۶ شهر مشهد انجام شد. جامعه آماری در این تحقیق دانش آموزان دوره دوم ابتدایی هستند که به دلیل محدود بودن این تعداد (۶۰ نفر) حجم نمونه برابر با جامعه آماری است. یافته ها پس از بررسی وبا استفاده از شاخص های مرکزی و پراکندگی (میانگین، میانه، انحراف معیار و...) نشان داد بین جو مدرسه مطلوب و میزان بالای خودکنترلی در دانش آموزان؛ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

کلید واژگان: خودکنترلی، جومدرسه، دوره دوم ابتدایی، هوش هیجانی.

^۱ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی (۱۳۹۴ ورودی)، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید هاشمی نژاد مشهد. z.saberi19@gmail.com

^۲ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی (۱۳۹۴)، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید هاشمی نژاد مشهد. zahragolmakani@gmail.com

۱. مقدمه

امروزه شیوع رفتار های پرخطر به یکی از مهم ترین نگرانی های جامعه تبدیل شده است، زیرا در سال های گذشته رفتارهای پرخطر نوجوانان در سطح کشور دارای رشد تصاعدی بوده است، تاکنون تحقیقات فراوانی به بررسی عوامل و دلایل زمینه ساز ارتکاب رفتارهای پرخطرگرانه از سوی افراد زورگو و پرخاشگر پرداخته است، که تعداد زیادی از تحقیقات نشان داده اند خودکنترلی هیجانی پایین یکی از دلایل عمده بروز این گونه رفتارها از سوی افراد است. (نوروستروم و پاپی (۲۰۱۰)؛ سالیوان، هلمز، کلایور، گودمان، تاگر، گود و برامر (۲۰۱۰))

خودکنترلی یکی از اجزای مهم و حیاتی برای بر خورداری از رفاه اجتماعی کودک به حساب می آید که فرصت تصمیم گیری های درست و کنترل احساسات، سرخوردگی ها و واکنش ها را برای فرد فراهم می کند، بسیاری از اندیشمندان مدارس را عامل اصلی جامعه پذیری افراد می دانند، زیرا دانش آموزان زمان بسیاری را در مدرسه سپری می کنند و مدرسه به عنوان یک جامعه کوچک و فرعی از افراد متفاوت تشکیل شده که از نظر تجارب، فرهنگ، شخصیت و... باهم متفاوت هستند، بنابراین محیط مدرسه تاثیری به سزا در پرورش مهارت های لازم برای جامعه پذیری دارد.

خودکنترلی وسیله ای است که کودک توسط آن فرصت تصمیم گیری های درست و کنترل احساسات، سرخوردگی ها و واکنش های خود را فراهم می کند. این مهارت فکری از اتخاذ تصمیمات و اقدامات نامناسب در رویارویی با موقعیت ها جلوگیری می کند.

در پژوهشی تاثیر آموزش خود کنترلی در تغییر رفتار اجتماعی دانش آموزان دختر دبیرستانی مورد بررسی قرار گرفت، نتایج حاصل حاکی از این بود که پرورش مهارت خودکنترلی، در بهبود مناسبات اجتماعی نقش دارد. (نوبتی سندیانی، ۱۳۹۱) تحقیقات نشان داده اند که شیوه های خود کنترلی رفتاری می تواند برای کاهش رخداد رفتارهای مخل و در نتیجه بهبود عملکرد آموزشگاهی، مورد استفاده قرار گیرد. در بیشتر موارد، خود کنترلی رفتاری برای افزایش رفتارهایی که با رفتار مخل ناسازگارند، به کار برده می شود. (کاکاوند: ۱۳۸۵)

واکالر (۱۹۷۹) سه مرحله آموزش خود کنترلی برای رسیدن به منبع کنترل درونی به دانش آموزان را به این شرح ذکر کرد: مرحله اول شامل اداره رفتار دانش آموز در کلاس از طریق معلم است، مرحله دوم تغییر کنترل از شیوه مرحله یک به خود دانش آموز است و مرحله سوم آموزش شیوه ها حل مسئله و آموزش خود تعلیمی به دانش آموزان است.

مهارت ها اجتماعی شامل توانایی ما برای مدیریت روابط خود و دیگران می باشد. افرادی که مهارت ها اجتماعی قوی تر دارند به راحتی می توانند مسیر فکری رفتار دیگران را در سمتی که می خواهند هدایت کنند خواه با توافق او برای ایجاد رفتار جدیدی باشد خواه به انگیختن او برای ایجاد رفتار، عملکرد و تولید جدید باشد. (گلمن، ۱۹۹۵)

کنترل و مدیریت احساسات به حدی برای افراد ضروری است که از آن به عنوان کلید بهشت عاطفی یاد کرده اند زیرا فقط از طریق خودکنترلی است که می توان میزان مشخصی از احساسات را با تفکر همراه کرد و مسیر درست اندیشه را پیمود.

مطالعات نشان می دهند حدود دو سوم از صلاحیت ها و قابلیت ها مرتبط با عملکرد عالی و مناسب، کیفیات اجتماعی و هیجانی از قبیل خودکنترلی، انعطاف پذیری، پایداری، همدلی و توانایی سازش و به سر بردن با دیگران است. (بویا تزیس ۱۹۸۲، سرکویک ۱۹۹۰، مک لند ۱۹۹۰، رزیر ۱۹۹۴، اسپنسر ۱۹۹۳، به نقل از اسدی ۱۳۸۲)

به‌طور کلی خلیات تاثیر فوق العاده‌ای بر روی محتوا و جریان تفکر می‌گذارد، گل‌من (۱۹۹۵) معتقد است که توان خودداری و مقاومت در برابر خلیات مستبدانه برای افزایش بازده کار و ایجاد روابط مطلوب ضروری است.

به همین دلیل دانش آموزان باید یاد بگیرند که رفتارشان پیامدهایی دارد و رفتار مناسب را انتخاب کنند، زیرا دیر یا زود، آنها با پیامدهای رفتار خود مواجه خواهند شد، همچنین دانش آموزان لازم است چگونگی ارضای نیازهایشان به روش‌های رضایت‌بخش و سودمند را یاد بگیرند؛ مهارت‌های کنترل خود که متضمن خود نظارتی، خودارزیابی و خودتقویتی است، باید به کودکان آموزش داده‌شود تا بتوانند بدون نیاز به کمک دیگران، تکالیف خود را انجام دهند و از عهده مسئولیت‌های گوناگون اجتماعی برآیند.

جو مدرسه در میان سایر متغیرهای مربوط به مدرسه از جمله عوامل نادری است که با تغییر مثبت آن می‌توان به تحقق اهداف تربیتی کمک کرد. (خلخالی، ۱۳۷۹)

اقداماتی که جهت بهبود جو صورت می‌گیرد، تنها به منظور موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان نیست، بلکه دلایل انسانی ایجاب می‌کند، هر فرد بتواند در محیط کار و تحصیل خود از فضای روانی سالم، پذیرا، عقلانی و آرامش‌بخش برخوردار شود. (جنکز ۱۹۷۲، مک فارلند و اپستین ۱۹۷۶، بروک اور ۱۹۷۸، ویچر ۱۹۹۳، اینسکو و لانکرام ۱۹۹۷)

اکثر پژوهشگران معتقدند که مدارس محیط اجتماعی بزرگی هستند که یادگیری در آنها هم در درون و هم در بیرون کلاس درس رخ می‌دهد؛ مدرسه پس از خانه مهم‌ترین مکانی است که دانش‌آموزان بیشترین زمان را در آنجا به سر می‌برند و نقشی مؤثر در شکل‌گیری ارزش‌ها، هنجارها و فرصت‌ها اجتماعی افراد دارند.

مدارس مانند سازمان‌ها دیگر از یک جو سازمانی خاص برخوردار هستند که می‌تواند اثرات جدی بر کار افراد داشته باشند بدون اینکه حتی خود آن‌ها از آن آگاه باشند، جو یک مدرسه ضعیف اغلب سبب فشار روانی بر معلمان می‌شود در واقع آگاهی از جو مدرسه کمک می‌کند تا قدم‌هایی برای توسعه مدرسه در جهت مدیریت فشار روانی برداریم، هر شخصی که از چندین مدرسه بازدید کند به احساس‌ها مختلف کارکنان آن پی می‌برد، جو بعضی از مدارس در چهره بشاش افراد آن انعکاس پیدا می‌کند و به نظر می‌رسد که آنها خوش‌بین هستند و محیط کاری شادی دارند؛ درحالی‌که بعضی مدارس، اثر پذیری ذهنی آمیخته با یک محیط ترس، تنش‌زا، تاریک و تهدیدکننده را برای کارکنان و دانش‌آموزان به‌وجود می‌آورند که یک محیط افسرده را به ذهن تداعی می‌کند در نتیجه عاقلانه است که بپذیریم محیط کاری باز، شاد و سالم باعث می‌شود افراد فشار روانی کمتری را تجربه کنند.

هوش هیجانی یک از مفاهیم ترکیبی است که از دیر باز مورد توجه محققان علوم روانشناختی بوده‌است، پژوهش‌ها نشان می‌دهد موفقیت‌ها زندگی حرفه‌ای، ۲۰ درصد به IQ و ۸۰ درصد به هوش هیجانی EQ بستگی دارد. (کازمی ۱۳۸۵، ۱)؛ در سال ۱۹۴۳ وکسلر نیز به این نکته اشاره کرد که توانایی‌های غیر عقلانی برای پیش‌بینی میزان توانایی فرد در کامیاب شدن، نقش اساسی دارد. (کرمی ۱۳۸۵، ۸)

گلمن (۱۹۹۵) هوش هیجانی را از IQ جدا کرده است و به نظر او هوش هیجانی شیوه استفاده بهتر از IQ را از طریق خودکنترلی، اشتیاق، خودانگیزی و پشتکار شکل می دهد؛ کفایت ها هیجانی بعد از سال ها تحقیق توسط نظریه پردازان هوش هیجانی برای ارتقا سلامت بیشتر در محیط کار مطرح شده است.

با توجه به اهمیت پرورش هوش هیجانی در ادامه به بیان تعریف و ابعاد آن می پردازیم؛

- هوش هیجانی شامل ظرفیت فرد برای قبول واقعیات، انعطاف پذیری، توانایی حل مشکلات هیجانی، توانایی حل یا مقابله با استرس و تکانه ها می شود. (گلمن، ۱۹۹۹)

- مجموعه ای از توانایی ها که کمک می کند در زندگی شخصی و کاری با دیگران رابطه ای دوستانه و مداراگرایانه برقرار کنیم. (آقایار و شریفی؛ ۱۳۸۵:۷۷)

- توانایی شناسایی هیجان ها خود و دیگران و تمایز بین آن ها و استفاده از این اطلاعات برای هدایت تفکر و رفتار فرد. (سالوی و مایر، ۱۹۹۰)

- توجه به هیجان ها و کاربرد مناسب آن ها در روابط انسانی، درک احوال خود و دیگران، خویشن داری و تسلط بر خواسته ها آنی، همدلی با دیگران و استفاده مثبت از هیجان ها و شناخت آن ها. (اکبرزاد؛ ۱۳۸۳:۲۲)

- گاردنر در سال ۱۹۸۳ هوش را شامل ابعاد گوناگونی از جمله زبانی، موسیقایی، منطقی، ریاضی، جسمی، میان فردی و درون فردی دانست. به نظر گاردنر هوش هیجانی دارای دو مؤلفه است، هوش درون فردی که نشان دهنده آگاهی فرد از احساسات و هیجانات خویش، ابزار باورها و احساسات شخصی و احترام به خویش و تشخیص استعداد های ذاتی، استقلال عمل در انجام کارهای مورد نظر و در مجموع میزان کنترل شخص بر هیجان ها و احساسات خود است. حیطه های گسترده از توانایی های لازم در راستای هوش هیجانی عبارتند از:

۱. مهارت درون فردی: خود آگاهی هیجانی (بازشناسی، فهم احساس خود و جرئت)، خود تنظیمی (آگاهی، فهم، پذیرش و احترام به خویش) و استقلال (خودفرمانی و خود کنترلی در تفکر و عمل شخصی و رهایی از وابستگی هیجانی) را در بر می گیرد.

۲. مهارت میان فردی: شامل روابط میان فردی (آگاهی، فهم، درک احساسات دیگران و...)، تعهد اجتماعی (عضو موثر و سازنده گروه اجتماعی خود بودن و...) و همدلی است.

۳. سازگاری: شامل مسئله گشایی، آزمون واقعیت و انعطاف پذیری (تنظیم هیجان، تفکر و رفتار به هنگام تغییر موقعیت و شرایط می باشد).

۴. کنترل استرس: توانایی تحمل استرس و کنترل تکانه ها را شامل می شود.

۵. خلق عمومی: شامل احساس رضایت از زندگی خویش، شاد کردن خود و دیگران و خوش بینی می شود.

دانشمندان عموماً سهم هوش منطقی را ۲۰ درصد و سهم هوش عاطفی را ۸۰ درصد در کامیابی انسان می دانند؛ عقل، هوش منطقی، به قدرت استدلال کمک می کنند اما توانایی پیش بینی پیامدهای تصمیم گیری، تنها از هوش عاطفی و هیجانی بر می آید، با آموزش هوش هیجانی صحیح می توان شناخت افراد نسبت به هیجانات خود و دیگران را افزایش داد و به آنها

آموخت که چگونه هیجانان را در شرایط بحرانی کنترل کنند، و حتی چگونه رفتار کنند تا بحران هیجانی پیش نیاید و این آموزش از همان لحظات اولیه زندگی شروع می شود. (گلمن ۱۳۸۰، ۵۶)

۱.۱. روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش روش توصیفی پیمایشی است.

جامعه آماری و حجم نمونه: جامعه آماری دانش آموزان دوره دوم مدرسه مورد نظر هستند که به دلیل محدود بودن تعداد آن ها (حدود ۶۰ نفر)، حجم نمونه در این تحقیق برابر با جامعه آماری است و نمونه گیری وجود ندارد. ابزار جمع آوری اطلاعات:

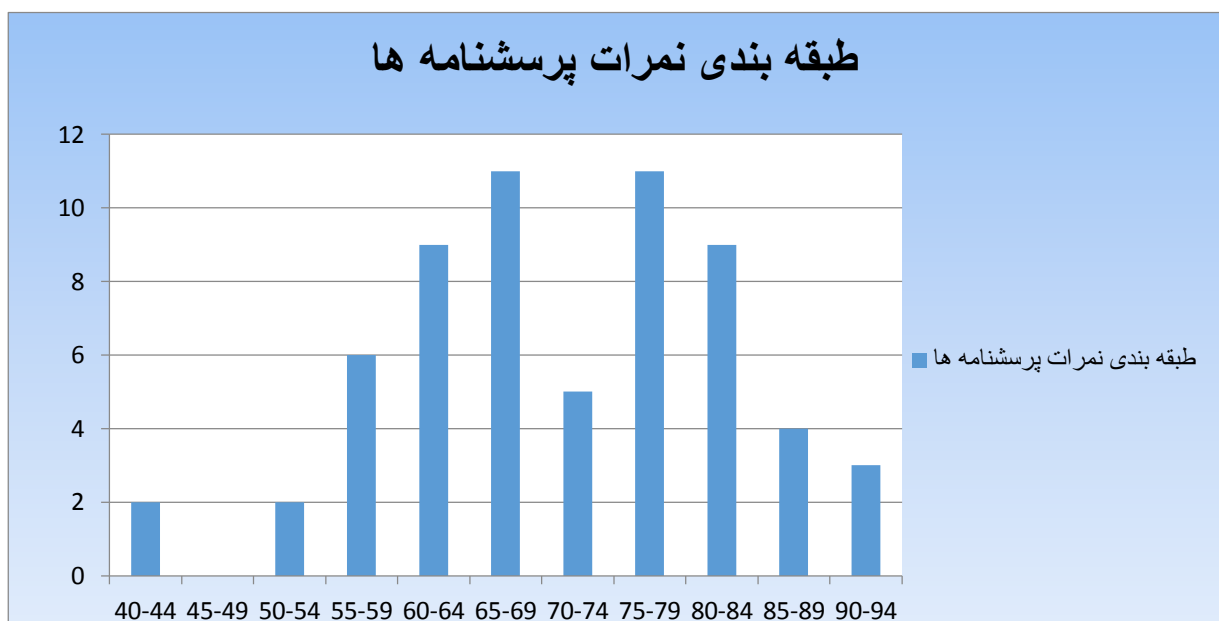
مقیاس اندازه گیری برای تشخیص جو مدرسه: برای سنجش این متغیر اقدام به تهیه ی چک لیست محقق ساخته ای از ویژگی های مدرسه مطلوب بر اساس تحلیل شاخص های جو مدارس از دید صاحب نظران کردیم، طبق مشاهدات هر شاخصی که در جو مدرسه مشاهده می شد یک امتیاز به آن تعلق می گرفت.

مقیاس اندازه گیری خود کنترلی دانش آموزان: برای سنجش این متغیر اقدام به تهیه ی پرسشنامه ای محقق ساخته با بیست سوال باتوجه به معیار های خود کنترلی کردیم، در ساخت پرسشنامه و چگونگی نمره گذاری سوالات از پرسشنامه های مربوط به خود کنترلی تانجی و مادرسیج الهام گرفته شد و سوالات آن متناسب با سن دانش آموزان ابتدایی ساخته شد، برای بررسی روایی محتوایی پرسشنامه از نظر اساتید خود که متخصصان علوم تربیتی هستند استفاده کردیم.

۱.۲. یافته ها

نتایج حاصل از تحلیل پرسشنامه ها، نشان دهنده وضع خوب نمرات دانش آموزان در آزمون خود کنترلی می باشد؛ هم چنین طبق یافته های پژوهشی؛ جو مدرسه مورد نظر از منظر های مختلف از جمله، ساختار فیزیکی، نوع مدیریت و رهبری، رفتار کارکنان مجموعه، برنامه های مدرسه (فوق برنامه و آموزشی) و ارتباط مدرسه با سایر نهاد ها مطلوب است به طوری که این مدرسه از مجموع ۷۰ امتیاز ۶۵ امتیاز را در چک لیست جو اجتماعی کسب کرد.

۲. بحث



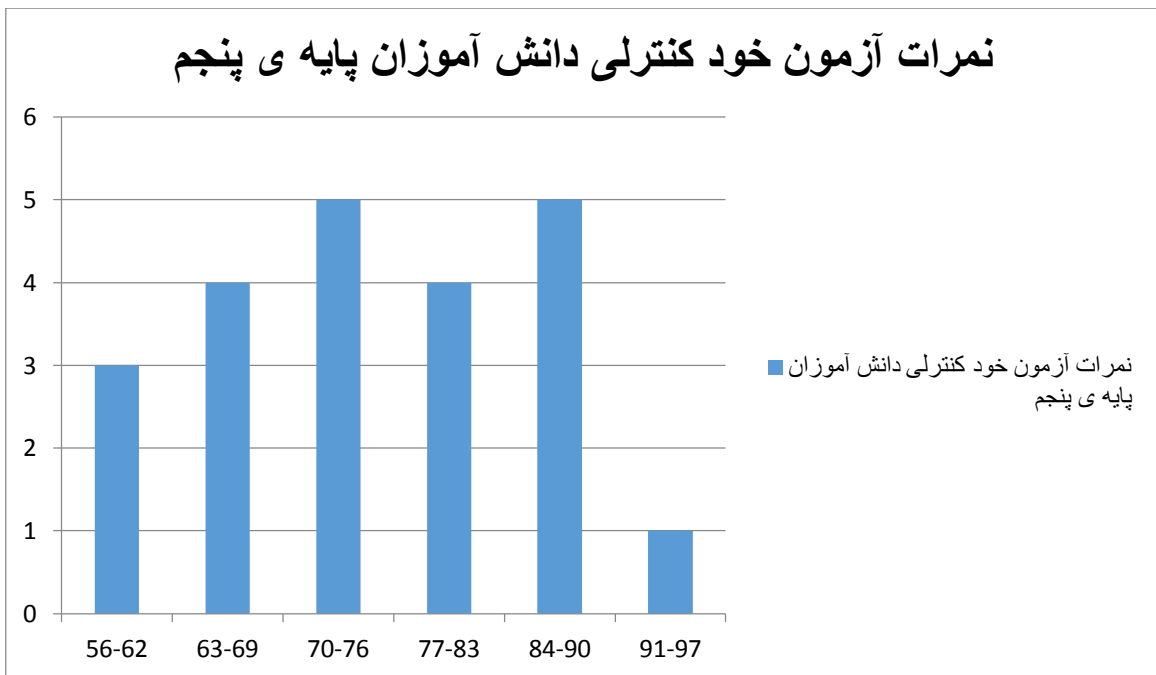
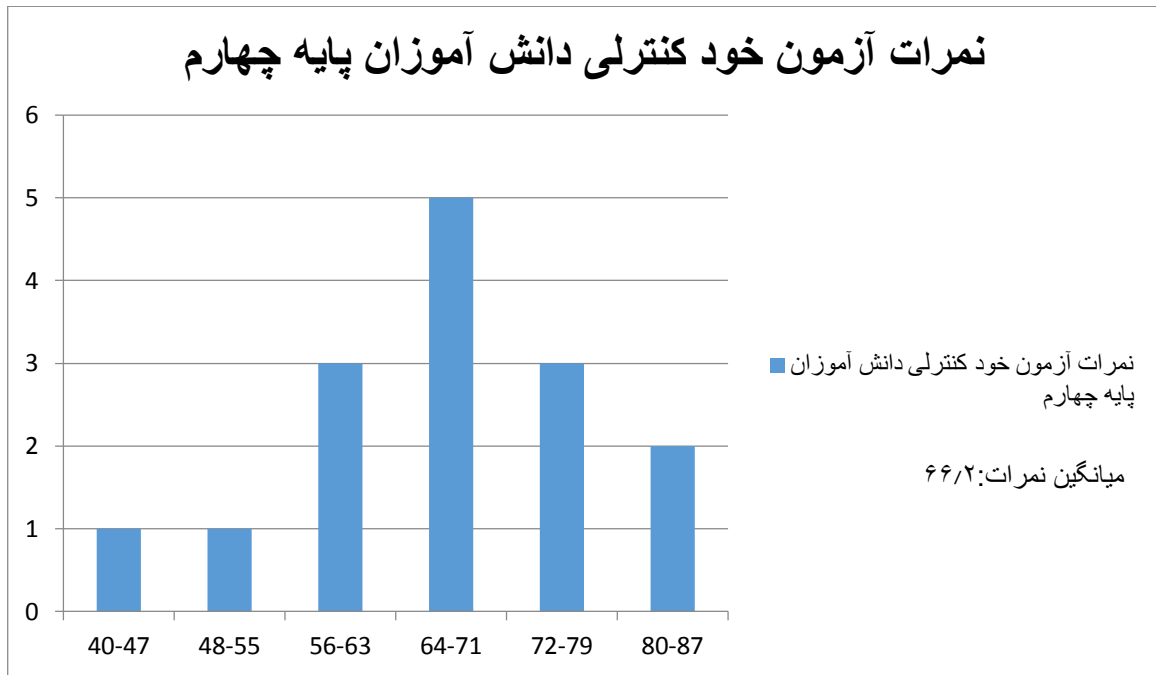
طبقات	فراوانی (F)	d	Fd	Fd ²	فراوانی تراکمی
40-44	۲	۶	10	72	2
45-49	۰	۵	0	0	2
50-54	۲	۴	8	32	4
55-59	۶	۳	18	81	10
60-64	۹	۲	18	36	19
65-69	۱۱	۱	11	11	30
70-74	۵	۰	5	0	35
75-79	۱۱	-1	-11	11	46
80-84	۹	-2	-18	36	55
85-89	۴	-3	-12	36	59
90-94	۳	-4	-12	48	62
مجموع	۶۲	11	17	363	62

شاخص های محاسبه شده خودکنترلی:

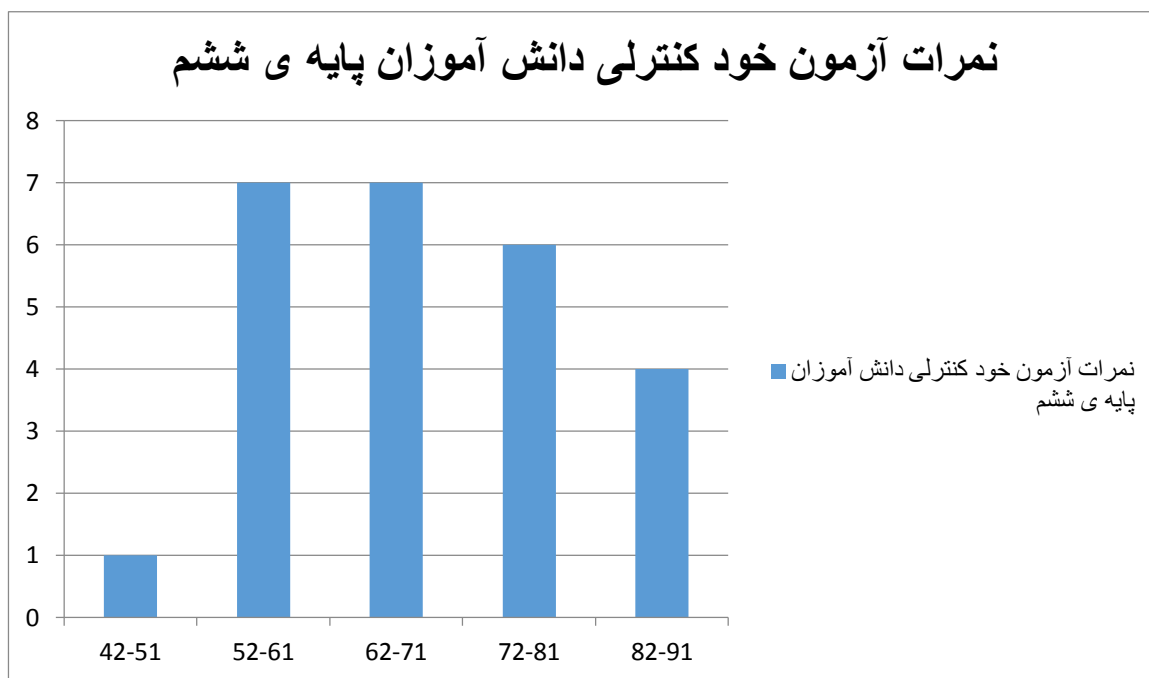
وارianس	انحراف معیار	میانه	میانگین	دامنه تغییرات
۳/۴۶	۱۲	۷۰/۵	۷۳/۳۵	۴۹

طبق شاخص میانگین، نمره دانش آموزان ۷۳,۳۵ است که این نشان دهنده وضع خوب نمرات دانش آموزان در آزمون خود کنترلی می باشد؛ میانه نقطه ای است که نشان می دهد ۵۰ درصد نمرات در بالای آن و ۵۰ درصد دیگر نمرات در پایین آن قرار دارند، ۷۰,۵ نمره ای است که ۵۰ درصد داده ها زیر آن و ۵۰ درصد داده ها بالای آن قرار دارند. باتوجه به اعداد به دست آمده از محاسبه انحراف معیار و واریانس می توان نتیجه گرفت این داده ها پراکندگی زیادی ندارند و حول میانگین هستند بنابراین نمرات دانش آموزان در این آزمون باتوجه به اینکه حداقل نمره ۲۰ و حداکثر ۱۰۰ بوده است، نمرات خوبی می باشد.

نمودارهای تحلیل نمرات به تفکیک پایه



میانگین نمرات دانش آموزان این پایه: ۷۴,۸



میانگین نمرات دانش آموزان این پایه در آزمون خود کنترلی برابر با ۶۹,۴ است.

۳. نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر جو مدرسه بر میزان خود کنترلی دانش آموزان دوره ی دوم ابتدایی (پایه های چهارم، پنجم و ششم) یکی از مدارس غیر انتفاعی در ناحیه شش مشهد بود.

عواملی نظیر عزت نفس، مهارت‌ها بین فردی، برقراری ارتباط مطلوب، تعیین هدف، تصمیم‌گیری، حل مسئله و تعیین شناسایی ارزش‌ها فردی در پیشگیری و یا کاهش انواع ناهنجاری‌ها رفتاری و اختلالات روانی نوجوانان نقش موثری دارند. بنابراین با توجه به اهمیت مهارت خودکنترلی با اهداف گوناگون پیشگیری و ارتقا سطح سلامت‌روانی، ضرورت آموزش این گونه مهارتها به نوجوانان برای ما آشکار می‌شود. (علیمردانی، ۱۳۸۷)

با توجه به اهمیت جو مدرسه در پرورش ابعاد مختلف وجودی دانش آموزان، تصمیم به بررسی میزان خود کنترلی دانش آموزان گرفتیم؛ نتایج حاصل از تحلیل پرسشنامه های خود کنترلی نشان داد نمره میانگین آزمون در بین دانش آموزان سه پایه ۷۳,۳۵، و انحراف معیار و واریانس آن نیز ۱۲ و ۳,۴۶ است. عدد مربوط به میانگین نشان دهنده میزان بالایی از خود کنترلی در دانش آموزان است ولی باتوجه به اینکه میانگین شاخص مرکزی حساسی است و امکان اشتباه وجود دارد، انحراف معیار و واریانس داده ها نیز محاسبه شد؛ پایین بودن میزان این دو شاخص پراکندگی نشان از پراکندگی کم نمرات دارد و نمرات اغلب حول میانگین هستند بنابراین نتایج این پژوهش با یافته‌های جنکز (۱۹۷۲)، مک فارلند و اپستین (۱۹۷۶)، ویچر (۱۹۹۳)، اینسکو (۱۹۹۷)، هوی و میسکل (۱۳۷۶) و خلخالی (۱۳۷۶) در زمینه اهمیت جو مدرسه و با تحقیقات لنت و تاویر (۲۰۱۲) و نریمانی (۱۳۹۲) در زمینه تاثیر جو مدرسه بر مهارت خود کنترلی دانش آموزان هم‌سو است.

طبق یافته های پژوهشی جو مدرسه مورد نظر از منظر های مختلف از جمله، ساختار فیزیکی، نوع مدیریت و رهبری، رفتار کارکنان مجموعه، برنامه های مدرسه (فوق برنامه و آموزشی) و ارتباط مدرسه با سایر نهاد ها مطلوب است به طوری که این مدرسه از مجموع ۷۰ امتیاز ۶۵ امتیاز را در چک لیست جو اجتماعی کسب کرد.

باتوجه به اهمیت پرورش هوش هیجانی و مولفه های آن در دانش آموزان امروز و اداره کنندگان فردای جامعه، لازم است مدارس نسبت به این مهم اهتمام جدی داشته باشند، و چون جو سالم سازمانی باعث بهبود عملکرد دانش آموزان می شود؛ مدیران مدارس باید به عنوان رکن اساسی در ساخت جو مدرسه در این زمینه بکوشند، آموزش و پرورش در محیطی سالم و بدون فشار روانی حق هر انسانی است.

پس از درک اهمیت واثبات تاثیر مؤلفه هاجوسازمانی بر خودکنترلی دانش آموزان توصیه می شود که به بررسی میزان خود کنترلی دانش آموزان در سطح وسیعتر و پس از آن برنامه ای برای پرورش این مهارت حیاتی در کتاب های درسی و محتوای یادگیری دانش آموزان ارائه شود.

مدارسی که جو و عملکرد مناسب دارند شناسایی شوند، از دانش آموزان مدارس آزمون هایی مشابه آزمون خود کنترلی گرفته شود، در صورت مثبت بودن نتایج آزمون، از تجربیات مدیران این مدارس در اداره مدرسه خود به نحوه موثر برای سایر مدارس استفاده شود.

منابع

- اشتری زاده، لی لی و علیپور، احمد (۱۳۸۰)، *بررسی تاثیر آموزش خودکنترلی (خود نظارتی) در کودکان دارای اختلال نقص توجه*، گروه پژوهشی ناتوانایی های یادگیری و اختلالات رفتاری.
- اکرمی، سید کاظم، امانی طهرانی، محمود، تکمیل، همایون و همکاران (۱۳۷۸)، *مدرسه مطلوب در نگاه کارشناسان*، مجله رشد معلم، شماره ۱۴۵.
- انصاری، حجت الله (۱۳۷۵)، *بررسی تاثیر جو روانی- اجتماعی کلاس در پیشرفت تحصیلی*، مجله روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، شماره ۵۶.
- آقازاده، نازیلا و فتاحی، بهرام (۱۳۹۴)، *بررسی تاثیر آموزش مهارت خود کنترلی بر عزت نفس دانش آموزان دختر دبیرستان*، مجله زن و مطالعات خانواده، سال هفتم، شماره ۲۷.
- براون، ماریا؛ رالف، سو (۱۳۸۶)، *مدیریت فشار روانی در مدارس*. ترجمه صادقی، عباس و ابراهیمی، اردشیر، رشت، حق شناس. چاپ سوم.
- به پژوه، احمد، غباری، باقر و علیزاده، حمید (۱۳۸۶)، *تاثیر آموزش فنون کنترل خود بر بهبود مهارتهای اجتماعی دانش آموزان با اختلال کاستی توجه و بیش فعالی*، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال هفتم، شماره ۱.
- پرداختچی، محمد حسن، ابوالقاسمی، محمد و قهرمانی، محمد (۱۳۹۰)، *بررسی جو یادگیری محور مدرسه و ارتباط آن با اثر بخشی مدرسه*، دو فصلنامه علمی-پژوهشی دانشگاه شاهد، شماره ۳.
- پور نقاش تهرانی، سعید و همکاران (۱۳۹۶)، *پیش بینی عملکرد تحصیلی بر حسب خود پنداشت، عزت نفس و خود کنترلی در دانش آموزان ابتدایی*، مجله رویش روان شناسی، سال ششم، شماره ۲.
- تقی پور، حسینعلی و غفاری، هاجر (۹۰). *بررسی نقش برنامه درسی پنهان در رفتار انضباطی دانش آموزان از دیدگاه معلمان و نذیران مدارس راهنمایی دخترانه شهر خلخال در سال تحصیلی ۸۸-۸۹*، مجله علوم تربیتی، سال دوم، شماره ۷.
- جانفزا، منور و شیرازی، محمود (۱۳۹۴)، *نقش پیش بینی کنندگی دشواری های هیجانی و خود کنترلی با استعداد به اعتیاد در افراد وابسته به مواد*، فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد، سال نهم، شماره ۳۳.
- جعفری، محمد اسماعیل و رحیمی پورانارکی (۱۳۹۴)، *سارا. بررسی تاثیر سلامت سازمانی مدرسه بر اضطراب دانش آموزان*، مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، شماره ۱.
- حجت انصاری، احمد (۱۳۷۴)، *رابطه جو عاطفی کلاس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان*، مجله پیوند، شماره ۱۹۴.
- خلخالی، علی (۱۳۷۹)، *ارائه چهارچوب نظری برای تشخیص جو مدارس*، مجله تعلیم و تربیت، شماره ۶۲.

- دلاور، علی (۱۳۹۶)، *روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی (ویرایش چهارم)*، تهران، نشر ویرایش.
- رحیمی، علیرضا، خرم آبادی، یدالله و معین، راهله (۱۳۹۵)، *بررسی میزان تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر کاهش رفتارهای خطر ساز دانش آموزان پسر دوره ی متوسطه در معرض خطر*، مجله علمی پژوهان، دوره ۱۵، شماره ۱.
- رضا پور میر صالح، یاسر و فتوحی اردکانی، عزت (۱۳۹۵)، *مقایسه محیط آموزشی- یادگیری و منبع کنترل تحصیلی در دانش آموزان مدارس تیزهوشان، نمونه دولتی و شاهد*. فصلنامه پژوهش های تربیتی، شماره ۳۲.
- رضا پور میر صالح، یاسر (۱۳۹۵)، *تاثیر منبع کنترل معلم، خود کارآمدی مدیریت کلاس و نظم و خود کارآمدی در تدریس بر جو محیطی کلاس در معلمان ابتدایی*، مجله رویکرد های نوین آموزشی، سال یازدهم.
- سبزواری، مریم و عابدی، احمد (۱۳۹۲)، *مقایسه ی یادگیری اجتماعی- هیجانی و مهارتهای اجتماعی دانش آموزان مدارس غیر دولتی بدون کیف و مدارس دولتی شهر اصفهان، مجله ی علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز*، دوره ی ششم.
- سنگ، علی (۱۳۹۵)، *هوش هیجانی مدیران و عملکرد آنان*، تهران، دایره دانش.
- سیدا، محمد (۱۳۸۴)، *۱۲ گام تا مدیریت بر خویشتن*، تهران، انتشار توسط مولف.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۵)، *اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی (ویرایش هفتم)*، تهران، دوران.
- شیردل، الهام، انجم، فاطمه و شیردل، حمید (۱۳۹۴)، *رابطه بین جو مدرسه و تمایل به بزهکاری دختران دبیرستانی شهر کرمان*، فصلنامه خانواده و پژوهش، شماره ۲۶.
- علاقه بند، علی (۱۳۷۱)، *مبانی نظری و اصول مدیریت آموزش*، تهران، بعثت.
- محبوبی، طاهر، سلیمی، حسین و حسینی، سید عدنان (۱۳۹۴)، *تاثیر آموزش خود کنترلی هیجانی بر کاش پر خاشگری کلامی دانشجویان دانشگاه پیام نور*، دو فصلنامه علمی- پژوهشی شناخت اجتماعی، سال چهارم، شماره دو.
- مهنا، سعید؛ میکائیلی منیع، فرزانه؛ عیسی زادگان، علی (۱۳۹۴)، *بررسی روابط ساختاری ادراک از جو مدرسه و اهداف پیشرفت با خود کار آمدی تحصیلی*، مجله روانشناسی مدرسه، دوره ۴، شماره (۱).
- نجفی، محمود و همکاران (۱۳۹۱)، *نقش مهارتهای زندگی در پیش بینی سلامت روان دانش آموزان*، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی، شماره ۱۱.
- نقی امیری، علی (۱۳۸۳)، *نگاهی جامع به خود کنترلی در سازمان*، مجله فرهنگ مدیریت، سال دوم، شماره ۷.

- نوبتی سندیانی، فاطمه (۱۳۹۰)، *بررسی تاثیر درس آموزش مهارت های زندگی در تغییر رفتار اجتماعی دانش آموزان دختر دبیرستان های چهار دانگه در سال تحصیلی ۸۹-۹۰*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران - مرکزی.

- نیک نامی، مصطفی و مهدیان محمد جعفر (۱۳۸۸)، *تبیین ابعاد و مولفه های مدارس اثر بخش و ارائه مدلی برای بهبود اثر بخشی مدارس کشور*، مجله رهبری و مدیریت آموزشی، شماره ۷۷.

- ورکمن، ادوارد و کاتر، آلن ام (۱۳۸۱)، *آموزش خود کنترلی رفتار به دانش آموزان*، ترجمه محمد اسماعیل، الهه، تهران، انتشارات رشد.